

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any.

Any VIII

Barcelona 25 Juliol de 1914

Núm. 351

SUMARI

Rèplica a una incomprensió.

Elogi de l'ofici, per JOAQUIM FOLCH I TORRES.

Observacions preliminars a la creació d'una Escola de Medicina Veterinària a Barcelona, per LEANDRE CERVERA.

A «La Paraula en el vent», per LLUIS VALERI.

El Cançoner, Poesies de Josep Pijoan.

El Romani, per F. MASPONS I LABRÓS.

Corolari, per JOSEP LLEONART.

D'Estètica, per JOAN DUCH.

De la premsa

The Times. Suplemento dedicado a España

Después de una campaña-Explicación, per MIGUEL S. OLIVER.

Una Masía amb saleta de piano i l'inventari de la saleta de piano per FLAMA.

Informació

Per la llibertat de la patria.
Jocs Florals de Gracia.

Llibre nou

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

Rèplica a una incomprensió

La paraula d'En Cambó gaudeix de perfecta unitat, i es prossegueix indefinidament sense distinció d'ambients: una confessió, una crítica, una perspectiva començada en el Parlament, és continuada en una conferència a la Lliga o en una d'aquestes grans diades regionalistes que espandeixen tan sortosament la nostra idealitat per tota la terra catalana. I és que En Cambó, altíssim exemple de sinceritat, és sempre fidel a ell mateix, i fa de la seua veritat una noble costum i no una serie d'agressions intermitents.

Una seqüència del seu col·lotge parlamentari amb En Maura ha aparegut en el seu discurs importantíssim d'Olot: la rèplica a una repetida i pobríssima censura que En Maura aplicà als partits que ell mal anomenava locals, acusant-los de perturbació nacional.

L'excel·lent doctrina catalanista del nostre leader mostrà la inanitat del dicteri. ¿Pot qualificar-se de perturbació l'acord amb una realitat garantida pels segles, nodrida de totes les vitalitats, segellada per la volença divina amb atributs immortals? La realitat no pot ésser mai perturbadora de la vida, sinó d'un fals concepte de la vida, d'un motlle o sistema on vol encabir-se la vida forçadament. I aquesta perturbació, en cas parell, és un dever sagrat. Deu vol que la realitat clami contra la convenció, sigui rutinària o despòtica; per això li ha donat alè per un clamor inextingible. Nosaltres, catalans, no ens podem aquietar a viure dins una Espanya artificial, on se conculca la naturalesa, on la legislació i la política volen exercir una obra

de mutilació espiritual cent voltes més criminosa del que fóra el separatisme. No podem escullir. O hem de ser primàriament catalans o esdevindrem, com en les èpoques de renunciament, l'escuriàlla de l'Espanya, la multitud amorfa i oblidada.

Però ¿és què el senyor Maura pot distingir bé un partit local d'un partit nacionalista? Segons el senyor Oliver, En Maura és un lleial partidari del centralisme, a pesar de son gentil intent de concessió de la Llei d'Administració Local. En quant a la seva postura doctrinal, En Maura és com un Montero Ríos; només el seu lliberalisme més sincer li feu obrir el regaró per un corrent d'aigües vives que no capia gaire. Cal reconèixer que no hi hagut capítol de la política castellana, fóra d'En Canalejas, a la darrería, que hagi pogut comprendre el valor d'aquests mots: la nació catalana. Es possible que al senyor Maura aquests mots li semblin d'un ajustament arcaic. Mes, quan a la fi li responia el leader català, per boca d'En Cambó parlava una juvenesa eterna, la vida diversa i espontània que per resoldre's durablement en unitat exigeix la resolució d'un problema de justícia. I aquesta vida, segons En Maura perturbadora, té a son servei l'únic moviment cohesionat, armònic, apte per un govern de solucions modernes, contenint a l'ensem una selecció i una correntia popular, que es trobi en tota la política d'Iberia. La suposada perturbació ha estat fecunda en admirables harmonies inèdites, i de l'ordre usat n'ha pervingut la corrupció i la mort.

Elogi de l'ofici

Els senyals de la ma del home damunt les coses orbes de la natura, són com una resplendor de lo mellor de nosaltres mateixos, que's perpetua en la duresa de la matèria. Quan cerquem els rastres de les humanitats antigues dins la terra, cerquem això; els petits troços de pedra i de fang cuit, on hi palpita una mica d'esperit. L'antropologia, cercant l'home mateix, no farà tant pel coneixement de les edats passades, com l'Arqueologia recullint els troços dispersos dels monuments i de la vida domèstica; i això sol, si altres coses no ho diguessin, ens diria que l'Art és tal, per la fusió d'aquests dos elements que retrobem: l'ome i la matèria; l'una contenint la realitat del esperit de l'altre dins la vida i al llarg de les edats, l'una encarnant-se, fent-se realitat en l'altre, car ço que és esperit pur i intel·ligència pura, no és res sinó arriba a pendre un valor de realitat damunt les coses que viuen i s'usen en el món de cada dia.

Les forces interiors de l'home, tenen senyalada naturalment una llei d'actuació. Si resten closes dins el sagrari del nostre cos, que guarda aquesta engruna de diví que Deu ens hi posava, no arriben a ésser una realitat. Són una cosa en camí de ser, però no són res encara. Fins la intervenció interna del Poeta, (i posem la poesia, per ésser l'art més allunyat de lo material) no passa d'un frenesí sense paraula; i encara podem dir dins el nostre curt coneixement de les lleis de la poesia, que aquella qui és més alta i més pura, és filla del mateix ressó del mot.

L'obra d'art no és una abstracció, sinó un fet que's resol sota la llum del sol, en les coses del món exterior, car propiament, l'artista, no és més que una corrent d'elevació de les coses; i en éll, constantment se'ns hi recorda el fet emocionant de l'home qui fou en son origen la terra elevada fins a la semblança amb el Creador, i que ara fa us d'aquesta semblança davant les coses fins a éll, i amb éll cap a l'altura. Per això oblidar aquesta llei viva del consorci del home i les matèries, és oblidar, no ja la llei de l'art, sinó la llei mateixa de la vida. L'abstracció sols pot conduir-nos a un hibridisme melancòlic, i a les arts, a una viu-viu, sense pena ni gloria, com han sigut en efecte, al llarg de tots els temps que aquesta llei ha estat oblidada.

Hi ha ara a Catalunya, entre 'l més pur de les joventuts, un sentit de retorn a aquesta llei; un bell afany de pràctiques realitzadores, i de determinismes vigorosos, que uneix al seu valor intrínsec, el de ser un retorn al sentit pur de la raça; i això sol, aquest contacte del nostre afany de depuració amb la nostra realitat, vé a nodrir el novíssim moviment ideològic, d'una profunda i indiscutible virtut, d'una solidesa indestructible. Perquè en realitat, té un valor fonamental en la nostra feina la reconstrucció del tipus de raça, senzill de cor, i pràctic en la realització dels grans ideals. Així podríem afirmar que interessa avui a les coses d'art, més l'afirmació d'un tipus de raça, ben nodrit per totes les sabiduries del passat i del present que no una abundor d'intents de ereccions guiades per un desig que encara no hagi arribat a llei.

Certament, si l'Art neix d'una penetració de nosaltres dins la matèria, bé cal comptar que com més alta i més pura, i més virtuosa sia la substància que infiltrem en elles, millor serà el producte. Per això és molt millor avui treballar en la nostra perfecció, que en la mateixa perfecció de l'obra, car és precís constatar, que l'obra d'art, millor que l'expressió de l'home en la matèria, és l'elevació de la matèria a cosa expressiva. No és l'artista qui parla en la pedra, sinó la pedra que pren la paraula, i és en conseqüència errat aquell criteri de l'expontània manifestació de l'home en l'obra, que pren valor en aquest sol fet de manifestar-se, tingui el valor que es vulgui lo manifestat.

I és així, perquè en efecte, no podríem anomenar creació, a lo que seria una simple manifestació de nosaltres mateixos. La creació està en el fet de donar existència a les coses que no'n tenen, dotant-les d'una pròpia vida, independentment de nosaltres. Es per dir-ho així, l'humanització de les coses, la dotació de gestes i actituds a la matèria que pren formes i sentit al realitzar-los, i les reconeixem per obres d'art a causa d'aquesta vida que'ls hi fou comunicada, per l'home, i que segueix existint independentment de ell, després del seu origen, i organitzada definitivament en una nova realitat. Per això l'home mor, i l'obra és immortal.

I és per això també, que la nostra actualització és, més que la expressió de nosaltres

en el material, més que una perpetuació del nostre esperit en la matèria, la organització intel·ligent de les coses per a portar-les a una esfera orgànica i expressiva; funció per a la qual es necessària una fortíssima preparació del coneixement de les matèries, per a que aquesta existència a que les conduim, tingui assegurada l'eternitat.

Es el realitzar aquesta construcció ideal, és el instant de posar en harmonia les coses cegues de la natura, que ens cal l'Ofici. L'Ofici és la pràctica pura, l'enginy que domina les matèries i les porta obedients a la elevació d'un ordre; domini que té la seva base fonamental en el coneixement, car és el coneixement la llei del domini.

Quan analitzem l'obra de la passada generació, trobem que la fallida del seu esforç, pervé d'aquesta manca d'Ofici, d'aquest divorci de l'esperit i el material, d'aquesta consideració melancòlica, de que el material és el pes qu priva de l'elevació a les ideals altures. Pregonament considerat, podem dir que no ha estat causa de la inconsistència i malaltia de les arts, la manca d'aptituds i intel·ligències, sinó la desviació d'aquestes valors. L'estètica, ha trobat sols, purs valors humans en l'obra d'art, i fent en quiscuna d'elles, llei de la causa, ha vingut a establir aquesta falça llei d'albir de l'home damunt les coses, basada en la superioritat real de l'humana criatura. Mes aquesta preponderància espiritual, necessitava acudir a les matèries per a fer-se sentir, i aquestes, en compte de pendre vida, eren posades al servei de l'expressió humana, eren dutes a un esclavatge on trobaven la contorsió de les llurs naturals facultats orgàniques, i al darrera la mort. El fet artístic, no fou, com és en essència, el descendent de l'home al regne de les coses materials d'on va sortir i del qual és elevació. No era la filtració de l'intel·ligència, i de l'esperit, dins les coses mudes i pesantes de la natura, sinó que aquestes, eren un element dal qual se servien per a expressar les previes sensacions, desconeixent el fet viu de que les lleis universals són repetides així en el nostre interior com en les coses més humils, i que la nostra diversitat amb elles, està sols en la consciència que les esmenta, i en l'intel·ligència que les porta a expressió.

Aquest art, produint aquesta folia violació de les lleis reines de la matèria, destruïa el principi d'harmonia i de salut de les arts. Per que l'harmonia qui és una de les

qualitats essencials de l'obra d'art, neix de la llei qui manté la llibertat de la naturalesa de les coses. Per això, al costat d'aquesta despòtica sotmissió dels materials, a una expressió abstracte, hi veiem nèixer la lluita horrible dels materials contra la subjecció violenta, que no tenia en compte cap de les seves virtuts orgàniques, que no el considerava com un element viu, amb una llei de existència determinada, a la qual calia mantenir intacta la llibertat de funció, sinó es volia arrancar la seva vida.

La diferencia essencial de la nostra direcció artística amb la de la passada generació, rau en el fet que mentre ells feien servir les materies per a expressar una idea, nosaltres anem a donar a les materies un valor d'idea.

Aquesta feina que és el resúm de tot el nostre treball, el nervi vibrant de la nostra actuació artística, l'única raó de la nostra presència en el món de les arts, vé dirigida per l'Ofici. L'Ofici és la pràctica damunt les coses de la natura, és la funció vital de la nostra filtració en elles, i aquesta funció deu exercir-se per medi d'un domini, i el domini té la seva llei en el coneixement, car si l'home posseeix l'albir és per la seva qualitat intel·ligent. És la funció de la llibertat regida per la llei, i sols posant en cada acte d'albir, un acte d'intel·ligència, podrà arribar a la plenitud ideal i perfecte de la seva funció creadora.

Si l'art és l'elevació de les materies a idea, a expressió, cal conèixer les materies, entendre els seus secrets vitals, la llei de la seva organització, la conseqüència de la qui n'és la seva resistència, car sols així, podrà mantenir-se en aquests elements que fem expressius, la salut i la vida que els és necessaria per a constituir una existència expressiva i armònica, com deu ésser en essència l'obra d'art. Si desconeixem aquestes lleis, si les violentem, si no establim, al donar les formes, una absoluta assegurança del seu bon funcionament orgànic, moriran, i damunt d'elles sols hi quedarà el que nosaltres hi hem posat; ço és, l'expressió d'un fet... que no s'acomplirà per què nosaltres mateixos li havem segat la existència.

Si per la via de l'Ofici que coneix, i domina per que coneix, establim les facultats vitals de la materia, de tal manera que en compte de la mort, en la funció a que les conduim, hi trobin una gimnàsia que desenrotlli encare, i proveeixi les llurs virtuts, amb la renovació i abundor que dona l'ex-

cercici; si assegurem per aquest sistema de harmonia el lògic desenrotlló de les funcions vitals, l'obra d'art serà immortal, perquè ella mateixa esdevindrà el motor de les seves energies, i el principi de la vida serà produït per la seva mateixa vida, que aquest és el sistema de l'Eternitat.

L'Ofici, exercint aquesta facultat legisladora damunt les coses, retorna a l'home el pur sentit pregón de la reialesa humana, que a tant folles desviacions ens ha conduït. La veritable reialesa és aquella, com altres vegades hem dit, que porta la pau, l'equilibri i l'harmonia en el seu reialme, no per la despòtica imposició d'un ideal abstracte damunt dels seus vassalls, sinó per l'aprofitament de les facultats i aptituds de quiscun d'ells, en l'exercici de les quals, milloren i es perfeccionen proveïnt, constantment, i assegurant així l'eternitat d'aquest benestar.

Aquesta és la pura harmonia. La Bellesa que és una conseqüència; la conseqüència d'aquestes ordenacions, i no un ideal abstracte ni una essència desconeguda, sols podrà aparèixer allí on s'acompleixin les lleis

de l'art. L'Ofici és l'acte de la viva realització, i en les mans dels nostres homes de ofici, cal que l'eina no sia mai un medi anorreador de violenta i dolorosa subjecció de les materies, sinó un element de filtració amorosa de la nostra humanitat endintre d'elles.

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Maig de 1914.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.
Auques i Ventalls	5 pessetes
La paraula en el vent	5 »

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

Observacions preliminars a la creació d'una Escola de Medicina Veterinària a Barcelona

A l'Assamblea de Mancomunitat Catalana celebrada el dia 30 de Maig passat, fou presa en consideració una proposta de D. Albert Bastardas sol·licitant la creació a Barcelona d'una Escola de Veterinària. Aquest acord va plaure verament a tots els que aspirem a que la professió—que ampulosament vol batejar-se de Enginyeria Pecuària—ocupi el lloc que de dret li correspon entre les ciències biològiques; però la forma en la qual la proposició venia redactada feu que més de quatre ens poséssim en guardia per la temença d'activar un plet que la classe veterinària té pendent amb el ministre d'Instrucció pública i belles arts. En efecte, el segon acord diu en sa redacció: Recabar que dita *Escola* tingui caràcter oficial, com les altres que té actualment l'Estat». Aquesta clàusula encloï el perill que la futura Escola sigui regida pel reial decret que el Sr. Alba dictà el 27 de setembre de 1912, per virtut del qual se reformà l'ensenyança de la Veterinària i en el qual s'hi disposa, entre altres coses, el que apareix en aquest article:

«Artículo 12.—Se proveerán por oposición entre veterinarios las restantes cátedras comprensivas de las demás asignaturas relacionadas, excepto las de Física aplicada, con Microscopía y Química aplicada y Toxicología; la de Histología normal y Patología general, etcétera, a las que podrán optar, además de los veterinarios, y también mediante oposición, los licenciados o doctores en Medicina, Farmacia o Ciencias psíquicas, a la primera de estas tres últimas; los en Medicina a la segunda y los en Medicina, Farmacia o ciencias naturales, a la tercera». Aquest article que representa palesament una desconsideració i un viu menyspreu per la Veterinària espanyola, aixecà un clam de protesta arreu, i feu que'l Sr. Ruiz Gimenez fés una pseudo-derogació mitjançant un nou decret en 17 d'Octubre de 1913. Tant veladament redactat deuria ésser el contingut d'aquest nou decret que'l Sr. Bergamin ara interpreta la essència del articulat prenent com punt de sortida la reial disposició del senyor Alba en ocasió d'una pregunta dirigida

en plena cambra dels diputats, al ministeri. La proposició del Sr. Bastardas ha nat en el precís moment que'l senyor Bergamin i el Sr. Baró de Velasco sostenien viu diàleg en la cambra popular.

Són necessaries tot just lleugeríssimes nocions de Zooatria per a comprendre que la Veterinaria ocupa un lloc notablement endarrerit amb respecte al que ocupa la Medicina humana, i és dolorós tenir-ho de confessar, ja que lògicament pensant deuria ésser tot lo contrari. El camp d'investigacions biològiques que ofereix la Veterinaria als seus conreadors és molt més extens que'l que vesllumen els investigadors de l'arquitectura i dinamisme humans; però el defecte crassíssim dels veterinaris espanyols, la causa primera de llur endarreriment ha estat ja de temps antic, l'excessiu influenciament que han deixat que obrés damunt llurs estudis la Medicina humana. L'ensenyança de la Veterinaria a Espanya està gairebé tota inspirada en tractats de Medicina humana. Tant diferents com són una i altre branca de la Medicina!

La nova Escola de Veterinaria feta al ampar d'una corporació a la moderna, que's desviu pel progrés de Catalunya en tots els aspectes i estaments, no pot ésser regida, en nom de la raó, per una llei tant absurda com la vigenta actualment a Espanya. El permetre la opció a ocupar les càtedres de la Veterinaria a metges i a doctors en ciències, que no siguin veterinaris, pot ésser i seria sens dubte, el motiu de la eternització d'un equivoc que deu esmenar-se. La Veterinaria moderna amb problemes ben seus i amb deixebles preclars com els que compta ja actualment a Catalunya, formant Escola a l'entorn d'homes com En Turró, té dret a vida autònoma, pot entrar — comptant amb l'apoiament de la Mancomunitat Catalana — a la vida moderna i demana que se li treguin els caminadors.

Mes la Mancomunitat Catalana es troba en un lloc diferent del que s'havia situada fins ara la Diputació barcelonina cada volta que ha tractat de punts pedagògics. En efecte, les institucions culturals creades fins ara per la Diputació han estat entitats primeres a Espanya i la comparació no ha pogut eixir d'enlloc per a mesurar llur valua. En la

creació a Barcelona d'una Escola de Veterinaria, la existencia de parèlles entitats espanyoles, obliga imprescindiblement a un risc semblant. La nova Escola de Veterinaria no deu ésser per tant una *Escuela* més que vingui a afegir-se al conglomerat inútil de les ja existents. Deu aspirar a quelcom més científic que a un mer estalvi d'unes hores de tren als mallorquins i catalans que es veuen actualment obligats a dirigir-se a Madrid o a Saragoça.

El declarar oficial la nova Escola encloa també el perill de rebre a Barcelona una remesa, curosament facturada, de senyors Gimenez i Rodriguez, dels que prou flagellada se'n troba nostra Universitat oficial. Catalunya no pot consentir, i, ara que és hora, no tol·le- rar tal bescantament.

La Mancomunitat pot sense gran sacrifici i prenent bons consellers, portar a compliment una gran obra cultural amb aquesta nova Escola. Ella vindrà a constituir un sòlid lligam entre les ins-

titucions de Biologia existents i les que té ja en cartera per a crear.

La creació d'una Escola de Veterinaria prenent per norma les existents, seria la primera inutilitat realitzada per nostra institució capdal. Barcelona, sense gran esforç pot fer una Escola molt millor que la d'Alfort — tinguda com la millor d'Europa. — Sols és necessari un curiós estudi i un bell estol de consultors dels que no ha estat mai mancada nostra Diputació i menys, per tant, nostra Mancomunitat.

Barcelona 2 de Juliol de 1914.

LEANDRE CERVERA

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglèsell. Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudència catalana.

A "La Paraula en el vent"

DE JOSEP CARNER

Com un infant tothora pregunto a mon veí;
Vols dir-me bon germà si fent el teu camí
dins d'una matinada o a l'hora vespertina,
entre la bunió qui la ciutat domina
o endut pel clar encís que té la solitud,
sotjant un bell jardí guardat per la quietut
o alçant tos ulls a una finestra engelosida,
damunt d'un si naixent, o dins de l'ombra humida
als peus d'una Madona o d'un negrós Sant Crist
has vistes unes flors com mai jo havia vist?
D'un sol esguard són albes com unes assutzenes,
com la primera llum qui besa les carenes,
mes si t'hi acostes molt atret de llur perfum
veuràs la transparència on la blancó es consum,
i una color de sang les llanguirà tot d'una
i una amargor suau destil·larà cada una...
Escolta, bon germà; si fent el teu camí
no haguessis vistes flors com les que jo vull dir,
jo et menaré a un verger on hi ha tals meravelles,
mes t'has d'encomanar abans a les estrelles.

LLUÍS VALERI

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

♦ Cada tarda Tè-concert ♦ Souper-concert a la sortida dels teatres ♦
RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes
El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunches

EL CANÇONER

Poesies de Josep Pijoan

IV

ELS ESCLOPS

Patrip, patrap,
sobre la roca,
pat-xip, pat-xap,
al mig del fang!
En l'herba humida,
en la mullena,
se va enfonzant
ma petja plena
Digui el que el vegi,
senyal marcat:
mireu el rastre
d'un home honrat.
Calents esclops,
amb jaç de palla,
sobrer, balder,
el peu hi balla,
com vora el foc
fa la quitxalla!
Germans bessons,
me feu humil,
senzill calçat
me fas tranquil;
porte's consol
asserenant-me.
porten virtut
bo i aplanant-me.
Canteu, canteu,
rústics, esclops:
esquellegeu
mes passes franques;
que m'acompanyi
vostre ressò
de fusta seca,
sens temptació.

V

IDILI

L'amiga del cor
venia a trobar-me,
perduda pel bosc,
una capvesprada.
Me crida de lluny,
jo anava buscant-la;
fadiga la bat
i en cau desmaiada.
Amb flors del torrent,
li aixugo la cara,
li trec del cabell
els troncs que hi portava,
li curo amb petons
les esgarrinxades.
Quan torna en són sony,
així me parlava:
—Cansament d'amor
delit dóna encara.
Remei, no et sé grat!
que el mal m'ubriaga.
Voldria es doblés

el llarc de la marxa,
i el pes del meu còs
que apenes portava;
que, lassa com sóc,
vindria a cercar-te.
Tant sols per sentir
llangor que ara em mata —
Si escolto el que diu,
no sé lo que em passa;
deliri d'amor
m'apar s'encomana.

VI

L'HERBA DEL REMEI

—Se cria dalt del cim
una herba de virtut,
que torna la salut
a l'ànima frisoa.

Ella guarda encantats
els besos encalmats
del sol damunt les prades.
Es l'herba de repòs

on dormen els pastors
i la que fa als remats
la pau de llurs mirades.

El qui per dins pateix,
i apenes s'ho coneix,
de febre que l'abrassa,
veuràs com se guareix,
son ull se li aclareix
i el seu desfici passa.

Tothom que ha reposat
sobre l'herbei florit
de dalt de la carena,
li agafa un sant oblit,
es fa desmemoriat,
no té glòria ni pena,
sols gosa en contemplar
el vent com passarà,
i el sol i la serena.

Veuràs, pobre amic meu,
l'afany i neguit teu
com marxa desseguida;
allí en la soletat,
batega acompassat
el pols de nostra vida.

VII

CANTIC PRIMAVERAL

Tota la terra engega una alabança
I és d'ella que hi après mon alabar,

Soc el pastor fidel—d'aquesta gran remada;
Arbres, aucells i monts—m'han dat per pasturar;
S'enfilen cap al prat—dolços de l'alabança,
I em plau seguint amb ell—deixar-m'hi jo emmenar.

Anem, petits, anem;—veniu, brotades tendres,
Floretes del camí,—comenceu a passar,
Boscós que amb nous vestits,—fèu joves les carenes,
Beneita la verdor,—que us ha volgut ramar.

Feliços, que goseu—més que ningú en la terra,
Esclaus d'única llei—que és la que us fa cantar,
Us veig venir en vols—a tan alegre festa,
Els pròdigs en carícies—no es volen fè esperar;

Vosaltres els nascuts—de poc en la remada,
Vedell que de genolls,—t'acotes per mamar,
Xais que seguiu saltant—els passos de la mare,
Doneu un crit d'amor—a Amor que us va engendrar.

Casetes de la vall,—que amb la finestra oberta
El sol se us fica a dins,—volent-se fè estimar,
Alceu-vos a la llum,—en càntics de tendresa,
Com els florits fruiters,—que us volten el quintar!

Mireu la ja vençuda—la neu de la muntanya,
Aquell cim que era blanc—comença a verdejar,
Anem pujant amunt—per eixes fresques prades.
O! no s'acaba mai—el lloc de l'alabar!

I quan vingui la nit—blavosa de la serra,
Que el cor amb un sospir—no gosa pas torbar,
Sóta els estels quiets—que cantin les mirades
Un himne al Tot immens—que ens obre l'esperar!

VIII

LA VINYA

Els hòmens del món, plantaven la vinya,
la vinya d'amor, de tarda collita.
No hi planyen esforç, no hi dolen fatiga,
per únic repós un cant hi sospiren.
Cantant la cançó la veu s'aflaquia,
l'esguard concirós amor el cloia,
que es moren per mor de dar nova vida,
una hora de sol mirant-se la vinya,
pensant en el most que's cullí algún dia.

IX

L'EUGA

Euga, tita vermella,
sones trista l'esquella,
t'han pres el teu pollí;
tu pla l'amanyagaves,
com a ell te l'estimaves
m'estimaràs a mi!

Si, com el pare deia,
ta vista m'ataleia
veient-me doble gran;
ma testa és jogassada,
et guardo en l'engaçada,
pro som un trist infant!

Què frises, cap on mires,
i amb un renill te gires
per on se'l van menar?
Guaita, l'herbeta és bona,
per consolar-te et dona
el sol un dia clar!

Euga, tita vermella,
la teva blanca estrella
del front pentinaré;
juguem a dalt la coma,
t'hi donaré una poma
si tu arribes primer.

X

HERBEJANT

Chor virolat de les clares amigues,
que al sol d'Abril herbegeu el sembrat.
pubilles sòu de les Gracies antigues,
aquest verd tendre vos l'han traspasat!

Quan jo baixava de dalt a la serra,
ja us he sentit com cantaveu al fons,
si us acotxeu afanyoses en terra,
us queda l'aire, la llum i cançons.

Maí com avui, amb la fresca rialla.
sortint-me a rebre, m'havau alegrat,
O, l'alegría d'aquell que treballa,
sota un cel ample, ben asserenat!

Aqueixos blats que cuideu carinyoses,
o minyonetes, vos donen delit!
Pugen al cel les cançons gloriuses,
vostre treball les haurà redimit.

XI

EL BASTÓ

La branca de faig, floria, floria...
mirant-la de baix, tot jo m'hi dalía.
Branqueta de faig, hauràs d'éser mía,
que em vull fè un bastó per tota la vida.
Quan soc allí dalt el món fa alegría,
en cel i verdor la terra es perdía.
Li pots dir adeu, la branca florida,
d'aquests horitzons coberts de delícies!
Anirem terra enllà, camina, camina;
anirem tots dos sols per pobles i viles
podrem veure el món, gosar d'altres dítxes,
però maí tornaràn a treure florida.
Als cops de destrai als aucells fugien,
les flors del brancal plovién, plovién...
Li poso una amor per tota la vida!

XII

PASTORAL

Cabrida la primala en una roca
i es deixa del remat que va marxant;
la llum del sol primaveral la toca
an ella i al cabrit que està belant.

Adreça el petitet les dos orelles
i escolta el remugai que ve del sot;
guaita, ensumant, les verdes meravelles
i aquella hora del blau que ho cobreix tot.

S'acosta a n'a la mare que la abriga
i amb els morrets les potes li pessiga.
fins a trobar la font que raja llet;
salta botant de bàrbara alegría,
i dominat d'estranya bogeria,
s'aixeca i cau i es torna a posar dret.

EL ROMANI

Una vegada eren uns pares que tenien una filla a la qual feien treballar tot el dia, i entre altres de les feines, li digueren que se'n anés al bosc a buscar llenya.

Ella que se'n hi va i comença d'arrencar mates, fins que arriba a un romani que per més que estirés, mai sortia. Per últim, ella dona una estirada ben forta i sent una veu que crida:

—Ai!

I quedant-se-li el romani entre les mans, se troba amb un senyor jove davant d'ella que li diu:

—Com és que vens a robar-me la meua llenya?

La noia, tota espantada, no tingué excusa més que per dir:

—Es que mos pares m'han manat que n'anés a buscar.

—Doncs, ara vindràs amb mi.

I pel forat de l'arrel del romani va endur-se-la sota terra fins que foren a un palau *hermós*, i, més que tot, ben disposat i arreglat, el qui sols rebia claror per damunt, ja que enlloc tenia finestra.

Heus-aquí que era un senyor molt ric, que tractava molt bé a la noia, que no deixava mai que li faltés res; i arribaren a enamorar-se l'un de l'altre i es casaren.

Quan foren casats la feu mestressa del palau i li donà totes les claus de casa, encomanant-li, no obstant, que no se servís d'una d'elles, que va ensenyar-li, perquè si ho feia s'enfonzaria tot el palau, convertint-se en un camp ras i ell no's recordaria més d'ella.

La noia ho prometé, mes un dia que ell tingué d'anar-se'n, li entrà la curiositat i començà a pensar què hi podria haver en la caixa que tancava aquella clau que ella no pogués saber-ho.

I, no dirieu el que dintre va trobar-hi? No hi havia més que una pell vella de serp. Era de la que se servia de vegades el seu marit per a eixir quan feia de màgic, cosa que ella no sabia. Així és que la noia, al veure allò, li feu tant fàstic, que l'agafà i la tirà al foc.

I tant fou ser-hi, com sentir-se un gran terratrèmol i desapareixer de cop el palau, ja que havia acabat el poder màgic del seu amo.

La noia, tota ensustada, se trobà al peu mateix del romani, en mig d'un bosc espès i aspre, sola i erma, sense saber per on eixir ni on era.

Llavors conegué tot el erro i més que tot sentí la pèrdua del seu estimat espòs; collí una mata de romani com a record seu i resolgué, costés lo que costés, anar pel món a cercar-lo.

Ella que es posa a caminar, i camina que caminaràs, arribà a una casa de pagès, en la qual demanà si necessitaven minyona; li digueren que si, i la llogaren.

Mes sempre estava trista i més trista, així és que li preguntaren el que tenia, i ella va explicar el que li havia succeït i que anava en busca de son espòs. I ells li digueren:

—Ningú podrà dir-te millor on és que el Sol, la Lluna o el Vent, que per tot se fiquen.

Ella que se'n va cap al castell del Sol i hi truca.

—Ave Maria Puríssima.

—Sens pecat concebuda.

—Me voldríeu fer una gracia de caritat per l'amor de Deu? Perquè no havia menjat res i anava tota desfollida.

I la vella que li diu:

—Ja ho aniré a dir al Sol que és el meu amo.

Surt el Sol, i així que la veu li diu:

—Ai, ai! tu per aquí, tant rica que eres i ara demanes caritat? Perquè encara que el palau de la noia no tenia cap finestra ni ningú el veia, com el Sol entra per tot, la coneixia.

La noia li explicà tot, i fins com anava en busca del seu marit. El Sol, al sentir sa explicació, se'n condolgué, i no podent-li indicar on era, li donà una avellana per a que quan tingués necessitat d'alguna cosa, la obrís.

La noia li donà les gracies i se'n anà, i camina que caminaràs arribà a un gran castell, més baix que aquell, i diu:

—Ave Maria Puríssima.

—Sens pecat concebuda.

—Me voldríeu fer una gracia de caritat per l'amor de Deu?

I la vella que havia sortit diu:

—Ja ho aniré a dir a ma mestressa, que és la Lluna.

Heus-aquí que surt aqueixa, i així que la veu, com que la coneixia perquè entrava en el palau on la noia vivia, tota estranyada, li diu:

—Tant rica que eres i ara tens d'anar a demanar caritat!

La noia li explicà tot, i la Lluna se'n condolgué de tal manera, que no podent-li indicar on era el seu marit, li donà una atmetlla per a que la trenqués quan tingués necessitat d'alguna cosa.

La noia li regregrà, i camina que caminaràs, arribà a un altre castell, i ella que diu:

—Ave Maria Puríssima.

—Sens pecat concebuda.

—Me voldríeu fer una gracia de caritat per l'amor de Deu?

I la vella que havia eixit, diu:

—Ja ho aniré a dir al meu senyor el Vent.

Quan aqueix va eixir i la va veure, com que també la coneixia, perquè també tenia entrada en son palau, va estranyar se i li digué:

—Tant rica que eres i ara demanes caritat?

La noia llavors va explicar-li tot i com anava en busca del seu marit, que tant estimava, i el Vent, compadint-se'n, ja que no podia donar-li rao d'on era, li donà una nou per a que la trenqués quan tingués necessitat d'alguna cosa.

Mes la noia estava tant i tant cansada, que no podia més, i es posà a plorar que donava llàstima.

Llavors el Vent, tot compadint-se'n, li digué:

—No t'espantes, ja aniré a veure si en sé alguna cosa.

Ell que pega embranzida i es llença amb tota furia: i al cap d'una estona va tornar, i tot content va dir a la noia:

—Per les paraules que d'un cantó i lo altre me'n he dut, he arribat a saber,

Fàbrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tocador i objectes de cel·luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antisséptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS - Barcelona

que és al palau del rei, que el tenen amagat perquè ningú se'n enamori i que demà es casa amb la princesa, que de tant lletja que és, no ha pogut trobar casador.

Podeu contar el desesper de la noia! Demanà al Vent que fes lo possible perquè no es dugués a cap la boda, mes aquell li digué que no podia privar-ho, que l'únic que en son favor podria fer era el destorbar-la per dos o tres dies, que eren els precisos per ella arribar a la ciutat del rei.

La noia emprengué camí i el vent se llençà també cap aquella, en la qual hi havia cinc sastres que nit i dia treballaven, cosint els vestits i altra roba de boda de la princesa.

La pobre gent treballaven afora i el vent que hi va i se'ls endú la meitat dels troços. Corre, busca d'aquí, busca de allà, al últim van trobar-los, i van a tancar-se a cusir a dintre de la botiga. Mes com el vent entra per tot, els ho comença a esbarriar de tal manera que no paraven en tot el dia d'un cantó a l'altre posant-ho en ordre; per fi semblà que podien treballar amb més sossec, i es posaren a cusir depressa, depressa, ja que faltaven poques hores per la boda. Mes el Vent, jugant sempre de traidor, els hi girà les talles, que la que tingués d'anar al davant, anés al darrera, i que la peça que tingués d'anar a sota, la cussissin al damunt.

El cas és que, en arribar la hora de la boda, sortiren unes robes tan mal fetes, que els reis no tingueren altre recurs que tornar-les als sastres per a que les arreglessin i deixar la festa per quan tornessin a estar llestes i ben cusides.

Mentres tant arribà la noia, trenca la avellana i li surt un mantell molt i molt bo; ella que se'n va al palau i diu:

—No es casa la princesa?

—Si.

—Digueu-li si em vol comprar aqueix mantell.

Ho anaren a dir a la princesa, i aqueixa, quan ho va saber, ne fou tota contenta, perquè ja que li havien esguerrat el mantell de boda, ne trobava un altre apunt; així és que manà pujar a la noia, i si bo li havien dit que era, més bo encara el trobà quan el va veure; per això li va preguntar desseguida quant ne volia.

La noia li demanà molts diners, i com la princesa se'n havia enamorat tant, manà donar-los-hi desseguida i ambdues quedaren contentes.

Quan la noia tornà a ser fora del palau, ella que trenca l'atmetlla i li surten unes sabates que eren cosa de veure de tant primoroses.

Se'n va cap al palau i diu que avisin a la princesa per si vol comprar unes

sabates. La princesa ne fou tota contenta, ja que així tindria un altra prenda del noviatge que li havien esguerrada i manà pujar desseguida a la noia.

Si el mantell havia estat bo, les sabates encara ho eren més, així és que en demanà molts més diners, i la princesa, sense regatejar, fou contenta a donar-los-hi.

Quan la noia tornà a ser fora, trenca la nou i li sortí un vestit, que allò era cosa de veure; no se'n podia pas fer cap de més bonic i elegant.

Com la princesa tenia ja mantell i sabates i només li faltava vestit per poguer celebrar les bodes, encara no sapigué que hi havia aquella noia que li duia un vestit, que la feu pujar desseguida, i després d'haver-se'l mirat i quedar-ne prendada, li demanà quant ne volia.

La noia li digué que aquell vestit no el donaria sinó per poguer veure al espòs amb el qual la princesa es casava.

Aquesta s'hi oposà fortament, més com el vestit li agradava tant i el necessitava, per fi va accedir-hi, pensant que no n'hi podria venir cap mal.

Així és que acompanyaren a la noia al quarto on era el seu espòs; la noia li

ensenyà el romaní que duia, i el jove tornant-li la memoria, la va conèixer, se li tirà al coll abraçant-la de tot cor, i feu dir a la princesa que no s'hi podia casar perquè aquella noia era la seva esposa que havia perdut i amb la que se'n anava.

Els del palau quedaren tots parats, mes no pogueren oposar-s'hi i els deixaren anar; i ells amb els diners que la noia havia tret de les sabates i el mantell se'n anaren cap a casa de la noia, on hi trobaren la seva mare, que era velleja, velleja, i tots junts visqueren feliços per tota la seva vida.

F. MASPONS I LABRÓS

OBRA NOVA

LA PARAULA EN EL VENT

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Clarís, 82

COROLARI

Prenent peu de l'afirmació que en un seu article feia el senyor Sanchez Rojas d'una *incomprensión catalana en torno a Benavente*, miràvem com mal síntoma aqueixa incomprensió, i de pas feiem raonament de la moralitat en l'obra teatral. Seguim el mateix solc ja que hi èrem.

Així com alguna hora, comentant la vida de Benvenuto Cellini, diguérem que la vida d'un home no sabríem pendre'ns la com l'aficionat mira un espectacle, perquè la vida no és una elaboració d'art, i la moralitat de les accions rau en cada acció per ella mateixa, també ara ens diu el cor que la moralitat d'una obra de teatre demana ésser amida diferentment.

Es pot escaure que en un drama, ni que hi abundin els personatges viciosos, el resultat sigui moral, perquè del ser moral d'una obra de teatre no en respon pas cada moment de l'acció ni cada personatge de per si, sinó la màxima, l'afirmació ideal que brota espontàniament, com més espontàniament i entenedora millor, del seu moure's conjunt.

En aquest resultat ideal que, sobre el còs del drama enlloc no es veu i és arreu, em sembla raure una de les me-

ravelles de l'art del teatre on l'autor és una mena d'alquimista.

Aquí és avinent esmentar Benavente en la seva comedia *Al Natural*, que la doctrina emana tant sense esforç de l'acció senzilla que presenciem a les taules que és una fresca meravella.

El ser del teatre és la acció, s'ha dit, mes, ¿qui no veu en les obres de mena moral l'acció engendrar un segon ser que necessita de l'acció i de la paraula, ben cert, però que, ja després d'ella, hi sura per damunt com una vida més diàfana i espiritual? Perxò hi ha obres que perquè el seu autor no haurà sabut infondre-hi el secret d'aquest alè subtil, d'aquesta consciència, gairebé per aital buidor ja seràn immorals.

D'un conjunt de situacions i de paraules, si convé senzilles i quotidianes, saber fer-ne nèixer una afirmació ideal clara, més transcendent que l'acció per ella mateixa; del moure's de personatges, misers, dolents i erradors, si s'escau, fer-ne resultar una afirmació moral no tan encastada a l'acció que la afeixugui ni tan deslligada d'ella que no en surti clarament com un nimbe, com surt la nota sonora de la materia colpejada, que aquí la materia fóra l'acció

corporia vista en les taules, i l'ànima sonora que d'ella es desprén, la màxima moral, aquella que fa la poesia, la filosofia del drama; heusaquí l'encís.

Aquest encís del resultat em sembla viure en les obres que de Benavente he llegides. I perxò al veure insinuat en l'article del senyor Sánchez Rojas que la *incomprensión catalana en torno a Benavente* vingués de que en el teatre d'aquest autor el català, el barceloní hi repugnava uns personatges d'ambient madrileny distint de l'ambient d'aquí, jo clamava contra l'orgull del gec hipòcrita i limitat que això significaria; perquè aquest mateix públic català peix els teatres del vaudeville i de les obres menudes on sovint no tan sols hi manca aquell encís de l'ànima moral sinó que l'intenció hi és i tot concupiscenta.

¿Seria que aquest públic amador d'espectacles no tol·lerés ni tantsols aquell pensament fill natural de la acció? ¿Seria aquest el secret de la seva peresosa incomprensió i el de l'afició al Guignol on l'acció sol morir amb l'acció mateixa; i als drames cosmopolites, tot gestos, del cine? D'altres maliciïn en aque-

lla incomprensió del nostre públic amador d'espectacles una casolana qüestió de preu; jo ara me'n donaria vergonya de tenir de creure que el públic català procedís en una cosa d'art com en la compra de qualsevulla menuderia, qüestió de pagar uns rals ençà o enllà. Cal tenir present que aquí amb la qualitat ens hi va quelcom del nostre esperit. I sigui el que's vulla el motiu, el símptoma senyalat pel senyor Sanchez Rojas fóra de greu malaltia de les potencies.

JOSEP LLEONART.

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas.—per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

La Merla.—per Josep Lleonart.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

sempre dintre la pintura) serà posar el paisatge com element adés important, adés secundari, però sempre dependent de l'home, que l'ànima del paisatge i la ànima del hom (una sola ànima) aleteïgi per damunt de tot. Car si una figura sola sempre pot ésser bella, en pintura que ens diu les coses més per evocació que la escultura serà com un pes llençat en l'aire, si es fóra del paisatge que l'ha de fermar a la terra com els arbres per les arrels, que l'una cosa de l'altra és inseparable puig fou creat junt per la mateixa divina mà.

Per tant, com exemple, veiem la suprema Bellesa, l'Art en la «Gioconda» (que, qui sab, potser no seria suprema Bellesa sens aquell dolcíssim i simple paisatge que l'envolta) i veiem aquelles divines coses dels primitius italians...

Ara queda aquell *quid divinum* (com diria Mestre Pujols) per a trobar el subtil filet que lliga totes les coses del món, qui no posseeixi aquest esperit alat que es giri de cara a la terra i plori. Sens aquest miracle poc valdria la obra de Puvis, l'obra de Millet, poc valdria la obra de nostre Torres García.

JOAN DUCH

D'Estètica

Adhuc quan s'hi ha assolit Bellesa en part, un paisatge en pintura no pot ésser, no és de cap manera possible que arribi a esdevenir una obra d'Art, vull dir Art absolut, pur, amb tota la intensitat i valor de la paraula. La terra amb les seves plantes i arbres i el bell cel al damunt, amb l'estalonament de les estacions de l'any i el miracle de meravelles que porten, tot això sense l'Home serien coses belles però serien coses mortes; poc hauria valgut el cel de Grecia sens

els homes que la glorificaren. Es Ell qui es el nexa del món i al entorn d'ell les coses del món giren i prenen lloc sota la guia de Deu. Es Ell qui és immortal com és immortal l'obra d'Art després de ell i per damunt tota altra cosa.

Així tot temps valdrà infinitament més la Venus de Milo que el paisatge mellor executat i compost i adhuc movent-s'hi part de Bellesa, car sempre i en tot lloc l'home serà sobre el paisatge. L'equilibri, l'harmonia, la veritat en l'Art, (i

El millor Cafè és el torrefacte de **La es trella.**—Carme (Davant de Betlem).

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega Ptes. 35
Tela. 45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega Ptes. 45
Tela. » 50

De la Prensa

THE TIMES

Suplemento dedicado a España

Prometimos, en nuestro número anterior, ocuparnos de este suplemento que, por primera vez, ha consagrado a nuestro país el gran diario londinense.

El hecho de llevar numeración, parece indicar que no será el único, y que, como hace con los países sud-americanos y con Rusia, *The Times* nos dedicará en lo sucesivo atención especial.

Debe halagarnos esta predilección, en tanto cuanto significa que se nos va a exponer al juicio del mundo tal como somos, sin los cristales de colores que, en general, llevan puestos los escritores extranjeros cuando nos descubren.

Verdad es que tienen disculpa, pues nosotros mismos autorizamos y pagamos que en el propio Londres se exhiba nuestra caricatura con el fascinador nombre de «Gumi Spain».

¡No habrá suplemento extraordinario de *The Times* que convenza de nuestros progresos al inglés que haya visitado *Earl's Court*, como cristalización de nuestra hermosa España!

El artículo editorial, titulado «España moderna», presenta con la mayor simpatía a nuestro país en una época de *renacimiento*, sin que entre a averiguar sus causas. Llama la atención acerca de algo que, aunque es notorio, quizá ha escapado a nuestra gente política: el avance de la iniciativa privada, en todas sus formas, sobre la acción gubernamental, y es chocante que el agudo observador no se haya dado cuenta de que las treinta y una sesiones de Cortes que supone se han derrochado, no han sido otra cosa que el choque, quizás inconsciente, de estas dos Españas.

Dedicarse varios artículos a costumbres, bailes y vestidos, canciones y piezas, ilustrándolos con bocetos nuestro colaborador R. Marín, que recibe así una consagración europea de sus indiscutibles méritos.

El valor de la influencia de las diversas razas que han poblado nuestro suelo, sobre la formación de nuestro carácter, es puesto en evidencia por don Rafael Altamira en un breve, pero interesante artículo.

El sistema político español lo describe don Adolfo Posada, quien, después de señalar cómo está constituida la gobernación del Estado, afirma que todo el edificio constitucional es una ficción, por faltar en su base un cuerpo electoral efectivo y real. Por eso los gobiernos tienen siempre mayoría, y las Cortes se disuelven cuando así conviene a los menesteres interiores de los dos partidos turnantes. Para remediarlo, dice que no es sorprendente que se hable de sustituir el sistema parlamentario por otro puramente representativo, en el cual los ministros dependerían sólo del rey, haciendo posible mayor sinceridad en las elecciones, por no tener los gobiernos precisión de *fabricarse* mayorías.

Nos parece muy fuerte decir eso a los ingleses, cuando los españoles estamos en

ayunas de tales propósitos, y no sabemos que se haya iniciado discusión sobre un sistema patrocinado recientemente por el señor Vázquez Mella con mucha elocuencia, pero con poco éxito aparente. Termina el artículo diciendo que el Real decreto sobre las Mancomunidades es la primera concesión al regionalismo.

El mismo señor Posada se ocupa de los problemas de la emigración y de las relaciones de España con las naciones hispano-americanas.

Dice que la América latina es el mercado natural para la expansión de las ideas españolas y para la colocación de nuestros productos intelectuales. Señala la esfera de atracción de los emigrantes, hacia los productos naturales y manufacturas de los países de su origen, hecho demostrado por el aumento de comercio de exportación de España en la Argentina, coincidiendo con una mayor corriente emigratoria.

Se impone, según el señor Posada, hacer circular por canales adecuados la caótica corriente de las actuales relaciones hispano-americanas.

Nuestros ferrocarriles son estudiados concisamente por el ingeniero señor Aguinaga.

Don Adolfo Navarrete se ocupa de la marina de guerra y de la mercante, dando a conocer las bases proyectadas para la creación de la escuadra y reconstitución de nuestros arsenales, y enumerando los brillantes resultados obtenidos por la aplicación de la ley de protección a la marina mercante, que ha hecho subir el tonelaje desde 687.000 toneladas hasta 801.000, en los cinco años de aplicación.

El general Marvá se ocupa de nuestro ejército, haciendo mención de la nueva ley de reclutamiento y de los decretos sobre voluntariado. Trata con brevedad de lo más interesante, referente a los diversos Cuerpos de ejército, nuevos uniformes, fabricación de cañones, material de ingenieros, servicios sanitarios, etc., etc., y termina elogiando al ejército español, por la inteligencia y valor de sus oficiales y la legendaria sobriedad y el temple de sus soldados. Estas cua-

lidades, dice, resaltarían doblemente, si hubiera medios materiales para dotar suficientemente todos los servicios.

A continuación, un oficial del ejército de operaciones de Africa habla de la campaña, describiendo el terreno en que se desarrolla y la táctica del enemigo, y señalando las dificultades que la falta de objetivo táctico lleva consigo. Por cierto que al referirse a la conveniencia de unir las fuerzas de Tetuán con las de Arcila, para lograr la pacificación de la península de Yebala, alude a los firmantes del Acta de Algeciras, que contribuirían grandemente al resultado si permitiesen aprovechar, como base de operaciones de nuestros movimientos, la parte internacional de Tánger.

Y decimos nosotros, ¿no la usó el Raisuli?

Con algún pesimismo, aunque aplaudiendo la sinceridad del ministro, comenta don José Pedregal los planes de Hacienda, manifestándose opuesto al proyectado aumento de la circulación fiduciaria. No vemos que atribuya toda la importancia que en realidad tienen, a los gastos colosales (en proporción a la parte viva de nuestro presupuesto de gastos), que lleva consigo la campaña de Marruecos.

Se limita a expresar: «Es innecesario decir cuánto ayudaría a la estabilidad y progreso de nuestra economía la sistematización de las operaciones en Marruecos, las cuales, por no estar aún definidas con precisión, son un manantial de perturbación para nuestro tesoro, impidiendo establecer un cálculo exacto de los gastos.»

Sobre el mismo tema de Marruecos, en la parte referente a los problemas del protectorado español, el señor Sánchez de Toca publica un corto, pero nutrido artículo por lo cual no es fácil extractarlo. Era vital, para la unidad de nuestra nación, el reconocimiento de la continuidad de España en su expansión por el Norte de Africa. Según el tratado de 1912, España asume en su zona de influencia una posición análoga a la de Inglaterra en Egipto, obligándose a preservar la tranquilidad, y asistiendo al gobierno del Califa para introducir las reformas administrativas, económicas, financieras, judiciales y militares que sean necesarias: lamenta que la concesión de 1912 no haya sido seguida de un esquema que determinase la orientación y desarrollo de las primeras reformas, y los procedimientos para la pacificación del territorio, por haberse supeditado todo a la redacción del Estatuto de Tánger.

Afirma que sería empresa demasiado costosa para España el asumir en Marruecos el papel que Francia desempeña en Argelia;

AGUA

MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de París y Barcelona, etc., etc.

🏆🏆 Diplomas y medallas de Oro

← PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO →

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO. Como garantía de legitimidad, exigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, BROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

pero que, en cambio, tenemos capacidad económica suficiente para cumplir los pactos internacionales que se derivasen de una actuación semejante a la de la vecina república en la Regencia de Túnez.

Compara el territorio del protectorado español, por su extensión geográfica y naturaleza de sus riquezas minerales, con las provincias de Almería, Granada y Málaga, y supone que, empleando juiciosamente en obras públicas 120 millones de pesetas, en un plazo de diez años el gobierno del Califa tendría una renta anual de 50 millones de pesetas, siendo actualmente esa renta de 15 millones de pesetas. Es de suponer que tales rentas proviniesen de la explotación y exportación de las considerables riquezas minerales del Riff.

Termina haciendo ver la conveniencia de que las dos naciones hermanas que pueblan la Península tengan la misma política exterior, y hace constar que nuestros intereses son actualmente semejantes a los de Inglaterra.

La política exterior de España es tratada magistralmente por el señor González Hontoria, señalando sus cuatro principales objetivos:

a) Conservación del *statu quo* en el Mediterráneo y en la parte del Atlántico que baña las playas de Africa y del Sur de Europa.

b) Mejora de las condiciones legales en que viven los españoles que habitan en el Extranjero. (Suponemos que se trata de los españoles de Argelia.)

c) Expansión del comercio de exportación.

d) Política de atracción y solidaridad con las naciones hispano-americanas.

Al desarrollar estos temas el señor González Hontoria toca infinidad de puntos interesantes. Si tradujese estos artículos, publicándolos en la prensa española, haría un señalado servicio al país, pues urge instruir a nuestro pueblo en el conocimiento de los problemas exteriores, que tan vitalmente le afectan, y de los cuales sufre los dolores sin conocer las causas.

Creemos que el señor González Hontoria da una importancia excesiva a la pérdida de nuestro comercio con Alemania, que seguiría a una ruptura de la neutralidad, en el supuesto de que se accediese a la pretensión de Francia, en caso de guerra, de trasladar, atravesando España, un XIX Cuerpo de ejército que se halla actualmente en Argelia. El comercio de exportación de España hacia Alemania es, en su mayor parte, de primeras materias, y, en cambio, el que hace Alemania con España es de productos manufacturados, siendo mucho más importante para el imperio que para nosotros, el conservarlo.

Acerca de los judíos de origen español que habitan en Turquía, de la situación actual de Cataluña, y de los orígenes y caracteres de los vascos, publica también el Suplemento interesantes artículos. Por cierto que si leyese el último los nacionalistas vascos, tendrían algo que contestar a las opiniones del corresponsal del *Times* en San Sebastián.

El movimiento literario moderno en España es tratado por don Ramón Tenreiro, quien hace una relación de nuestros mejores poetas, novelistas y pensadores.

Don Francisco Acebal escribe acerca del arte dramático contemporáneo, y don Miguel Salvador sobre la música nacional, se-

ñalando la poca atención prestada, hasta muy recientemente, por los grandes maestros, a los cantos populares españoles, que quizá presentan una variedad y riqueza no superadas en otro país del mundo.

Acerca de la pintura contemporánea, escribe un artículo don Rafael Domenech, que considera a Rosales y a Fortuny como los fundadores de dicha pintura contemporánea, y termina, después de enumerar nuestros más afamados pintores, haciendo un elogio de las cualidades dominantes de la actual generación de artistas, que, huyendo de ridículas maneras, estudian seria y conscientemente los asuntos, y son sinceros en la expresión.

A la industria cerámica consagra un erudito artículo el profesor Gestoso.

Los minerales, el comercio exterior de España, Almadén, el problema de los riesgos, la cuestión agraria, los viñedos, la fruta, el corcho y las aves de corral, son objeto de estudio en varios artículos.

La manera de viajar por España, los hoteles, los atractivos de la pesca de la trucha y otros deportes, son también estudiados por los corresponsales ingleses del gran periódico.

Merece especial mención el artículo acerca de la prensa española.

Señala que lo que ocupa principalmente la atención de los periódicos es la política, y a ello atribuye la poca importancia de los anuncios y a ésta, a su vez, las reducidas dimensiones de nuestros diarios. Hace notar que el número de los periódicos de oposición es siempre superior al de los partidarios del gobierno sirviendo como de aguijón las campañas oposicionistas, que satisfacen así los deseos de los lectores. Todas las clases sociales leen casi los mismos periódicos, y los leen con interés y apasionamiento, no obstante lo cual, no puede afirmarse que en España exista opinión pública propiamente dicha, o tal como se define en otros países. Quizá se lo explicaría el corresponsal si observase que, no tirando más de 100.000 ejemplares ningún diario español, (como afirma en otro párrafo), llega a 20 millones el número de habitantes de España.

Se ocupa del «Trust» y de su fuerza, comprobada en 1909 y otras ocasiones. Hace referencia a otros periódicos diarios, diciendo que *A B C* acreditaría a cualquier nación por su confección y sus informaciones.

Como periódicos ilustrados dignos de especial alabanza, menciona a *La Ilustración Española*, *Blanco y Negro*, *Nuevo Mundo*, *Mundo Gráfico* y *La Esfera*.

Los artículos que hemos reseñado ocupan 13 páginas de las 36 del Suplemento, y siguen otros varios publicados por los Ministerios de Hacienda, Estado, Instrucción Pública y Obras Públicas, que ocupan, en conjunto, 12 páginas.

El del Ministerio de Hacienda está firmado por don Antonio Flores de Lemus, y es muy interesante y extenso, con datos estadísticos, instructivos y bien presentados.

No comprendemos por qué figura como anuncio el curioso artículo que sobre Velázquez escribe el marqués de Casa Torres, en la sección del Ministerio de Estado. Señala el parentesco de las primeras obras de Zurbarán y Velázquez, y, sobre todo, tiende a demostrar especialmente, con el peso de su opinión personal, que a la corta lista de obras de Velázquez, hecha por Beruete, hay que agregar numerosos cuadros del mismo autor.

Del artículo publicado por el Ministerio de Instrucción Pública, copiamos lo siguiente, que el lector apreciará:

«El nuevo leader del partido conservador, señor Dato, cuyo primer cuidado fué la gran obra de reconstrucción interior, ha dado el puesto de honor al Ministerio de Educación, haciéndole el principal y casi su único motivo de su obra política, y colocando a la cabeza de este departamento al profesor y muy conocido político señor don Francisco Bergamin y García.»

Claro es que siguen cifras de las cantidades que se proyecta gastar en este ramo durante el año 1915, comparándolas, favorablemente, con las empleadas en 1914.

El Ministerio de Obras públicas expone un cuadro con las cifras de las sumas gastadas por este departamento en cada provincia durante los últimos diez años. Con ellas puede hacerse (salvo raras excepciones) el mapa electoral de España, apuntando sin equivocarse, el lugar de nacimiento de los grandes caciques españoles.

Habiendo sido publicada esta información para conocimiento de gentes que no están al corriente de nuestras interioridades, debiera haberse complementado con algunas explicaciones, pues a quien estudie el régimen peculiar de las provincias forales, guiándose por tales datos, le sorprenderá que en Guipúzcoa, con ser modelo de provincias, de carreteras y ferrocarriles bien conservados, se hayan invertido tan sólo 14 millones de pesetas en obras públicas, y, en cambio, en Pontevedra, modelo de bellezas naturales, pero tierra de tortura para los viandantes en viaje de Vigo a Bayona durante el pasado invierno, se hayan gastado en igual tiempo, 88 millones.

Los anuncios de varias grandes empresas ocupan 11 páginas del Suplemento. Seguramente que en próximos números, el gran periódico inglés, que por la extensión de su circulación puede llamarse el gran periódico mundial, logrará mayores anuncios haciendo propaganda preparatoria, que esta vez no se ha conocido.

Muy largo ha sido este artículo, pero conviene que los españoles sepamos si, cuando se nos exhibe ante el mundo, nos ponen vestidos de frac, como los franceses a sus nacionales, o con alpargatas y calzón corto. En el suplemento del *Times*, en general, estamos bien presentados, aunque no todos los aspectos de la vida nacional ocupan espacio proporcionado a su magnitud. Quizás tampoco a los problemas más candentes se les ha concedido toda la importancia que tienen. No hay que olvidar, sin embargo, que el suplemento no ha sido escrito especialmente para España, sino sobre España, y hay que enaltecer y agradecer la afortunada iniciativa de *The Times*.

NICOLÁS M. DE URGOITI

(Del Nuevo Mundo)

Nostre bell Xenius ha comentat gràciosament i justa l'esperit d'aquest número de *The Times* en la següent glosa:

«Sí!—Com d'altres, en filosofia, volen tornar a Kant o a Hegel, o a Aristòtil,—tornem nosaltres, en materia de documents hispànics, al bon Gautier!—Comptat i debatut, no serà aquest el menys inautèntic?»

«The Times»—diari seriós, fa?—ha publicat el darrer 29 de juny un «Spanish Supplement.»—Concebuda segons un plan vast, distribuïda en múltiples seccions, documen-

tada per especialistes, redactada, gairebé en sa totalitat, per escriptors del país, formiguent en detalls documents, dibuixos, estadístiques, una conscienta enquesta sobre l'Espanya d'avui es desenrotlla en una trentena de grans pàgines, a quatre columnes, estampades en tipu minúscul.

Però el primer document gràfic del Suplement, amb el rètol «A marriage at Lagartera», representa, —o etnografia!— el matrimoni d'un negre!

I el primer poeta citat, en la secció de la literatura, és don Salvador Rueda!

I no s'hi parla pas de la nostra, de literatura, però sí de la sardana «a kind of Provençal farandola!»

I en la secció «La Premsa», llegim:

«The Spanish journal is a prototype of the Spanish caballero.»

I encara:

«Is nearly without exception decent in tone, honourable in its treatment of political adversaries, generous in its impulses and highly patriotic.»

I (ombra de «Clarín»!... Ombra—també!—de l'anomenat Valbuena... Ombra—també!—del senyor Cejador) això:

«For the purity of its style the Spanish Press occupies a unique position in the world.»

... Tornem a Gautier!—Tornem a Gautier!

XENIUS

RON BACARDI

Después de una campaña-Explicación ⁽¹⁾

Los artículos que escribí comentando la crisis de octubre último y la expulsión del señor Maura fueron seguidos con cierto interés por el público en general con notoria complacencia por una porción de lectores—correspondientes a todas las regiones y a todos los matices intelectuales de España—que hallaron tal vez en aquel comentario la justa expresión de sus propias ideas y estado de espíritu.

De dicho general interés responde el eco que tales escritos despertaron en la prensa y las réplicas con que, brusca y simultáneamente, los honraron, a derecha e izquierda, todos los responsables y beneficiarios de la expulsión. En cuanto a la complacencia o conformidad especial demostrada por esos lectores benévolos, ningún testimonio mejor que el presente libro, editado a sus expensas.

En él se compilan y reproducen, por orden de fechas, los diversos artículos que la conjura contra un hombre verdaderamente ilustre y patriota me movió a escribir, no sólo en la ocasión expresada, sino con anterioridad a ella, en las postrimerías de 1912 y en mayo de 1913, cuando la prevista renuncia del señor Maura o la reapertura de las Cortes liberales, dieron ya pábulo a discutir toda la repugnante materia del *veto*. Ni hubieran faltado textos más antiguos si me hubiese propuesto incluir en la colección cuanto llevo publicado acerca del asunto, desde la misma crisis de 1904, en la cual empezaron a dibujarse y tomar consistencia las maquinaciones de ese veto.

Pensados y escritos fueron unos y otros, desde la primera palabra a la última, con criterio independiente de toda bandería organizada y por persona que no figura en ninguna de ellas. Los periódicos donde aparecieron, desligados están igualmente de cualquier compromiso y subordinación de esa índole. Y hasta la escuela o filiación doctrinal de su autor no coincide exactamente

con la del insigne personaje cuya causa con creta ha defendido ahora, y aun le separan de él, en la esfera del pensamiento, notorias y nada accidentales diferencias, como son, por ejemplo, las que median entre un catalanista fervoroso de toda la vida y un hombre de Estado de procedencia y temperamento unitarios, aunque circunstancial y honradamente descentralizador.

El más insigne, eso sí, de los descentralizadores que hasta ahora han aparecido en las alturas del poder: el que lo ha sido con perseverancia, con buena fe, con mayor ahinco. Y en ello estriba, recisamente una de las razones que me han hecho considerar este caso como un *caso de dignidad nacional*, como una vergüenza nacional, trátase de España en conjunto, trátase de Cataluña.

De España en conjunto, porque ella dejó proscribir, bajo la consigna de los peores, la figura política que proclama y reconoce más eminente del país. Y de Cataluña en particular, porque en esa exclusión y en sus execrables móviles, y en sus orígenes cultos y vergonzosos, y en la saña y ojeriza implacables que han perseguido al señor Maura, no puede verse otra cosa que un desdoblamiento de la misma saña y ojeriza que han perseguido a Cataluña.

El odio contra Maura es forma específica del odio contra Cataluña. Los enemigos de Maura han sido los mismos enemigos, tradicionales y jurados, de Cataluña. Uno y otro son execrados conjuntamente y, conjuntamente también, han execrado lo mismo. Han execrado la usurpación, el profesionalismo, la política sin conciencia; y la usurpación, el profesionalismo y la política sin conciencia retribuyeron a Cataluña y a Maura con animadversiones tan formidables, tan violentas, de tan equilibrada intensidad, que confundidos y santificados quedan entrambos bajo el vínculo indestructible de unos mismos ultrajes y unos mismos calumniadores. ¿Cómo pudo el buen instinto de los catalanes olvidar un momento esa íntima relación que enlaza los dos nombres en una gloriosa comunidad de rencores y de injurias?

Y he aquí por qué, al ver confabulados contra el uno a los mismo hombres, los mismos periódicos, los mismos intereses y las

mismas pasiones bastardas que siempre denigraran y denigrarán a la otra, entendí que era inexcusable obligación de patriotismo español y aun, más imperiosamente, de patriotismo catalán, levantar desde Cataluña una voz de aliento en torno de quien, al fin y al cabo, padecía por ella; de quien por ella, principalmente, se granjeó la sorda ferocidad de sus enemigos y la tibieza equívoca de sus mismos partidarios; de quien, en suma, expiaba el crimen de haber querido desagraciarla y de haber hecho posible, inevitable, fatal, el desagravio.

¿Qué importa que la primera concreción o forma tangible de ese desagravio, la Mancomunidad, haya debido recibirla de manos intermedias—Canalejas, Romanones, Dato,—febrilmente ocupadas algunas, hasta la propia víspera, en impedirlo y amontonar estiércol sobre el promotor? Harto conocemos las veleidades de los hombres, los caprichos del éxito, el rodar de la fortuna. Cataluña sabe de quien ha recibido materialmente, circunstancialmente, la primera satisfacción otorgada a sus aspiraciones; mas no ignora a quien se la debe, en espíritu y en verdad. Sin los años de brava roturación y desfonde del espíritu público consumidos por el Sr. Maura, el túnel no se hubiera perforado nunca; porque otro instrumento menos diamantino que su voluntad, esa voluntad puesta a prueba de dicterios y maldiciones, hubiera saltado en añicos antes de arañar el cuarzo de las resistencias seculares, de los odios inveterados, de la hostilidad invencible. Fácil ha sido ahora aprovechar la vía abierta con tan enorme esfuerzo y pasar por ella el vistoso convoy de las inauguraciones, sin peligro de derrumbamientos y catástrofes. Ni es cosa nueva en la historia que Colón busque y descubra un mundo para que venga Américo Vespucio a darle nombre.

No por eso había que rehusar el presente, ya que la vida de un país no puede pender de un hombre ni supeditarse a razones sentimentales; mas el triunfo material no ha de quitarnos la memoria, ni el sentido de utilidad inmediata ha de extinguir en nosotros el sentido espiritualista. Los pueblos dignos de este nombre honran a sus bienhechores no tanto por el éxito, obra del azar, como por el mérito, esto es, por la intención larga y generosa, por el esfuerzo, la constancia, la cordialidad que pusieron en ella.

Falsamente educaríamos a una generación inclinándola a aquel materialismo grosero que olvida o escarnece los prestigios así que cree no necesitarlos, o viene la intrusión a usurparles el puesto y el trabajo acumulado durante toda una existencia. Ley de tribus salvajes y feroces fué la que se desentendía de la invalidez o la ancianidad despenándolas en un precipicio, para librarse de la carga después de haber lucrado la cosecha. Otra es la dulce ley de nuestra civilización cristiana que introdujo el culto de las nobles acciones, la gratitud, la constancia en los afectos. Las colectividades sanas y que no sienten agotado su ideal, que aspiran a la ascensión y al engrandecimiento, no pueden borrar de su cuadro de valores espirituales aquellas virtudes preclaras, porque sería paralizar el supremo estímulo de la gloria, escuela del desinterés, de la grandeza y del heroísmo, ofreciendo en cambio una prima de protección a la baja habilidad, al descoco y a la truhanería.

Y Cataluña, que ha condenado y maldecido todo eso en cien ocasiones y de mil ma-

(1) Els articles del senyor Oliver sobre «El caso Maura» sortiran aviat aplegats en un volum. El senyor Oliver defineix aquí els mètodes i la significació de la seva poderosa campanya mauròfila de «La Vanguardia» i de «A. B. C.». Sens perjudici de parlar un altra dia de la dita actitud de l'il·lustre escriptor, avancem avui que, de totes maneres, en l'ordre pràctic, el petit reviscolament maurista a Barcelona porta en el medi on se produeix una agudització de castellanisme.—N. de la R.

neras, ¿podría soportarlo ahora resignadamente, aceptar esa norma de educación cívica y asfixiarse en un orden moral de esa índole? ¿Debía llegar a los futuros patriotas y regeneradores el ruín ejemplo, la visión desalentadora y enervante de la indiferencia y el abandono así que el éxito les volviera las espaldas o la calumnia y la villanía les acosaran sin piedad?

Pues menos aun podían consentirlo quienes, como yo, tuvieron desde lejana fecha contraída especial responsabilidad para con el perseguido y calumniado de este instante. En nombre de Cataluña y del regionalismo, mi modesta pluma no cesó durante quince años de empujarle a la reforma, de reprocharle su cautela y timidez, de asestarle para que convirtiera el problema catalán en preocupación y objetivo casi únicos de su vida pública. Lejos de mí la pretensión de atribuir alcance ni influencia mayor a estas porfías y a veces desabridas sugerencias mías; curado estoy hace tiempo del mal de vanidad y me ofendería de veras una creencia semejante. Pero basta haberlas escrito y haber contribuido, aunque fuese en parte ínfima, a crear el ambiente que pesó sobre el señor Maura, para que me creyese obligado también a defenderle cuando todos le agredían y para que el abandono y el silencio me pareciesen entonces una vileza.

La función de los publicistas no consiste únicamente en flagelar y espolear la negligencia de los hombres de gobierno ni en señalar materia a su realización: el mero hecho de esas arremetidas implica ya el deber de presencia y solicitud para el día de las reconvenções. Y así mi pluma, que había dado forma a tantas excitaciones, reproches y aun reservas o ironías de desconfianza, tuvo que pasar súbitamente desde ellas a la vindicación, sin haber tocado jamás a la lisonja, como no se llame lisonja la adhesión al caído y la fidelidad a las nobles causas impopulares o malogradas.

Más de lo que deseaba me he extendido en esta explicación que hace tiempo creía deber especialmente a mis compañeros de fe regionalista, para proclamar que en la campaña de que es testimonio el presente libro no entendí desviarme de dicha fe, ni siquiera escribir al margen de ella, sino servirla plenamente y con más honradez que nunca, ejerciendo una función complementaria e ineludible de dicha política: la de acompañar en la proscripción al hombre maltratado porque se preocupó de Cataluña, ahora que el aplauso no supone ya claudicación ni compromiso, puesto que suena en los umbrales de la historia; la de honrar en su persona todo linaje de predilección por nuestra

tierra y ofrecer la seguridad de nuestro respeto en la adversa fortuna a quienes, llámense Maura o Salmerón, le dedicaron grandes desvelos o le sacrificaron tranquilidad y populacheria. Y de este respeto íntimo, responde por fortuna, más que mis escritos, la conformidad que despertaron en el conjunto de los catalanes y de los mismo catalanistas, contra todas las circunstancias y oportunismos que impedían oficialmente su exteriorización.

Y ahora, a los lectores del resto de España que tan generosamente han contribuido a esta edición y con tantas pruebas de deferencia y entusiasmo tienen abrumada mi gratitud, ¿qué podré yo decirles de bastante sincero y caluroso? Rúegoles que, de una vez para siempre, reciban la expresión más intensa, cordial y entrañable de mi reconocimiento, y, satisfecho este deber de cortesía, de estimación respetuosa y acendrada, me permitan prescindir de cuanto trascienda a personalismo y amor propio de autor. Harto más grave que esas niñadas es nuestro asunto, como se relaciona con las mayores desventuras de España y resulta en cierto modo expresión y símbolo de ellas.

El mal de España, el problema político español, ¿consiste en la carencia de hombres superiores o en expulsar y no soportar a los que se presentan, de mayor a menor valía, por orden de superioridad? ¿Consiste en estar mal gobernada o en no dejarse gobernar de ninguna manera?

He aquí el enigma, la interrogación desconcertante de que son un continuo comen-

tario las páginas que siguen. Escritas desde Cataluña, honradas fueron por una gran corriente de opinión y elevadas al rango de documento patriótico en las regiones más diversas de la Península. Deparóme la suerte el honor de haber formulado desde la prensa la indignación sentida por millares de españoles ante el espectáculo de una iniquidad contra ningún político, ni el más infame, consumada hasta la fecha, iniquidad que tenía y tiene no poco de maquinación contra España, de ataque solapado a su soberanía, de ingerencia extranjera y clandestina en sus destinos y en su vida interior. Mi regionalismo no fué, no lo ha sido nunca, obstáculo a sentir expresar el sentimiento español con la firmeza y energía que, a falta de méritos mayores, resplandecen en este volumen.

Y es que, como dijo en ocasión sumamente grata para quien esto escribe, uno de los más ilustres amigos y paisanos de Maura, también mío, el exquisito pensador y poeta, Juan Alcover, ha sido el regionalismo una escuela de patriotas donde muchos aprendieron abnegación, sinceridad, amor desinteresado a la patria, veracidad en esos afectos y espíritu de suprema concordia, es decir, de unidad entre todos los pueblos y gentes esparcidos en el solar ibérico.

Feliz yo si pudiese recabar tan honrosa filiación y lisonjearme de haber puesto mi poca inteligencia al servicio de una buena voluntad, gloria para mí más grande que los mismos esplendores del genio mal empleado o prostituido a causas ruines.

MIGUEL S. OLIVER

«La Vanguardia»

Una Masía amb saleta de piano i l'inventari de la saleta de piano

En Flama coneix a un senyor, amo d'una fàbrica de teixits, home de bons sentiments, i propietari per herència de una Masía solemníssima, on té les arrels l'arbre de la seva família.

En quant a l'honorabilitat de l'home de referència, en Flama hi posaria les mans al foc. Fa tot lo que toca fer a un home de bé, sense pensar-s'hi gota, i porta la bondat i els principis ètics amb la mateixa senzillesa amb que's porta el nas a la cara, cosa digna de fer-se constar, quan hi ha qui de ser bó i honrat ne fa un programa electoral.

A pesar de tot això, en Flama té que dir

sobre aquest senyor, amo de la Masía, i hi té que dir per que en quant a les coses que's refereixen a l'art, a l'home, és com si li diguessin Llúcia. Capaç d'entendre's al record del seus passats que habitaven la Masía, l'home d'un cop m'arrecona tots els vells mobles que foren el testimoni de la seva vida, i mal portat pels consells de la senyora i de les nenes m'ha empaperat les venerables parets de la casa, que an aquestes hores són plenes de «mesas revueltas», de retrats i postals, i de cistelletes d'encenalls entreteixides amb cintetes blau cel.

¡Mare de Deu, Mare de Deu!.. Qui t'ha

MOSAICS										E										F										ESCOFET										&C									
Paviments										Unitas										Barcelona										Ronda Sant										Pere-8									

vist i quiet veu, clara Masia. Des del frontó, que ha estat adornat amb unes inicials de coixinera, fetes amb el ciment emmotllat de les nostres fatigues, fins al darrer recó del menjador, la casa està convertida en una mena de mostruari de totes les cursileríes de l'època del «Tango», i tant a dalt com a baix, de l'entrada al dormitori, hi trobareu una repetició viva dels catàlegs de gran magatzem, amb els mobles anèmics, que perquè són primets ne diuen «anglesos».

Això no priva que don Joan, la senyora i les dues nenes que Deu va donar-los, se mirin amb una gran complascència les millors (?) introduïdes aquest any; any de bon balanç a pesar de tot, que ha permès fer un dispendi per a donar satisfacció als desigs de les noies, per a les quals, com per a la majoria de noies barcelonines, la bellesa és de color blau cel de cinta merceritzada.

Don Joan té encara al fons del cor una recança que ha decidit enterrar a fi de que no li amargui les apacibles hores d'estiu. Es aquesta recança la de les bigues del sostre. Aquelles bigues, amb un gran desvergonyiment estructural, segueixen aguantant el sostre, damunt d'una paret empaperada, i encara per més fatiga reposen al damunt d'unes carteles de pedra viva, de formes barbres, que no hi ha hagut manera de fer-les desaparèixer sota el fris de garlandes Lluís XVI que hi ha posat l'empaperador a sota mateix.

Don Joan té projectes decisius de «cielos-rasos» per l'any que vé. Sols pensa que els guixaires li embrutarien els empaperats i això seria una llàstima. Però es home de enginy i coses més grosses ha lograt a la vida.

Al cantó de llevant, la casa hi té una galeria porxada, des d'on es veu el mar i les vinyes del voltant. A la tarda i fa de bon estar. Don Joan s'ageu en una cadira llarga, mentres la senyora cús, i la Lolita toca el piano. La Maria seu en un altre balancí i fa puntes. De tant en tant, en un d'aquests bells gestos somniosos que prenen les nostres noies, alça els ulls enlaire i sospira. Després diu: —¡Ai, papa, aquestes bigues! — El papa's limita a remoure la persona damunt la cadira, i en la somnolència de la tarda sent que la recança de les bigues el molesta.

En aquesta saleta del piano on la Lolita toca es allí on la desfeta a alcançat majors proporcions. Don Joan n'està bastant satisfet, perquè, si un se distreu una mica del sostre i de l'enrejolat, arriba a treure'n l'il·lusió de que és en un pis de l'Ensanxe. Suprema aspiració de la nostra novíssima burgesia. Un pis de l'«Ensanxe» al camp. Heu's-aquí l'ideal suprem de la torre; ideal que, en veritat, ha sigut alcançat quasibé per complet en aquesta saleta del piano, però que a copia d'acumular hi nimietats li han lograt donar aquell aire d'esquifiment tant típic.

La cambra ocupa lloc al costat de l'actual menjador, que ara és al primer pis, on abans hi havia la sala. Era l'antiga cambra d'Estat. Hi havia un marc d'arcoba barroc, i al fons un llit de capsal historiati i solemne com un tabernacle. Unes cortines de roba florejada penjaven suaument en ondes amplíssimes. A l'un costat hi havia una calaixera ventrada. Al davant un sofà de boga amb el respatller alt i a cada cap un silló sever fent cara a l'altre.. i res més que les parets blanques i les bigues fosques. Uns marcs de caoba contenint bells gravats francesos. Després un marc tot daurat amb un Sant Pare, pintat sobre vidre... i prou.

Avui tot això és a les golfes. El marc d'arcoba no se sab on és, i els mobles sever dels avis han fet lloc al piano negre com un bagul de preu, a un sofà fet amb llistonets de roure, que, pobret, les bigues se l'empassen, a unes cadiretes decoratives que l'asseure s'hi és un torment pitxor que cap dels de l'Inquisició, perquè sempre fan estar amb l'ai al cor. Al mig hi ha una tauleta de centre, contenint: A. Una nena bretona de biscuit que aguanta un cistell on hi havia confits. B. Un gosset molt mono de porcelana pintat al natural, que porta una cinteta blau cel lligada al coll amb unes lletres que diuen «Bobi». C. Un grupu de porcelana també on son un nen i una nena agafats de la mà, i amb un coll de puntes en el vestit que semblen de debò. D. Una cistelleta de porcelana amb una cinta color «tango» passada al volt, que acaba amb una gran llaçada. E. Un porta-retrats de plata de moda, amb el retrat de la Lolita en trajo d'excursió, fet per un jovincel de la colonia l'any passat i que... qui sab, Mare de Deu. F. Una capsa de bombons, del cotillon de ara dos anys, on es veu representada una senyora del temps de Lluís XVI modernitzat segons, el canon de l'arquitecte don Enric Sagnier. Tot això està al damunt d'un centre de taula brodat, amb un volant de punta, entre els reixats del qual hi ha posada una altra cinta color de «tango» també.

Jo't convido, lector, a passar sobre el piano. Allí hi trobaràs més drapets blancs amb més cintes de color «tango». Al mig un bust de Beethoven (pobre senyor), i a cada costat unes bosses d'encenalls que pengen de la paret. En una d'elles, en tremolosa lletra anglesa, damunt d'una cinta passada a baix, s'hi llegeix: «A mi querida Lo-

lita». Al volt de Beethoven se repeteixen els ninotets de porcelanes i biscuits. El bust del músic és com un compliment amb el piano. El bust de un músic és en relació al piano lo que és el «musiquero». Un piano mai va sol i una saleta de piano jail sempre va mal acompanyada. Després de complert el deure, ja es pot tirar al dret. Un cop el piano té músic, ja s'hi pot posar lo que's vulgui, i aquí, lector, no acabaríes mai si haguessis de mirar peça per peça tot lo que hi ha. Més nenes bretones, més gocets de porcelana, més gerrets amb cintetes, més bomboneres i llacets... demana. Tot un món d'aquestes minucioses cursileríes que constitueixen el tresor de les nostres nenes de casa bona. Totes les delicadeses de blaus cels i grocs de «tango» que son el seu pa estètic; i tot això sota un sostre amb bigues de noguera destacant damunt de un paper color de rosa on s'hi veuen unes garlandes que aguanten uns medallons.

Si t'anés portant de sala en sala, lector amic, veuríes lo que ha passat en aquesta casa. Un esbaladrament empaperat, dins del qual els mobles esquifits de les nostres manufactures es perden. Acumulaments de cursileríes que volen omplir, perduts en la gran buidor de la desproporció. Tauletes, cadiretes, gerrets.. tot, tot és «mono» en aquesta pobre Masia nobilíssima al mig del camp, qui porta en son front: com un esclau la llureia, les inicials de l'amo, fetes de ciment.

En el safreig de l'hort, un pomeret irònic s'hi emmiralla, qui sembla dir amb la rialla dels seus fruits vermells al reflexe de la casa damunt l'aigua:—¿Que fem el senyor?...
De «La Veu de Catalunya» FLAMA

Informació

Per la llibertat de la parla

Commemoració de l'heroica resistència del castell de Cardona, darrer baluart de les llibertats de la terra.

Diferents pobles de Catalunya han celebrat o es preparen per a celebrar llurs gestes glorioses de la guerra de Successió, d'aquella lluita en la qual la nació catalana es feu admirar per l'Europa pel seu heroisme en defensa de les seculars llibertats que li havien donada vida pròpia.

A Cardona li pertany major gloria que a altres pobles per la part que hi prengué i per haver sigut l'últim baluart de Catalunya que's rendí a l'absolutisme borbònic.

Posada nostra vila al costat de l'arxiduc Carles III, o sia a defensar les llibertats de Catalunya, sofrí horrorosament, fins a l'heroisme. Convertida la seva fortalesa en centre d'operacions dels exèrcits volants fou continuament cobejada de l'enemic. El duc de Vendome manà al tinent general, comte de Muret, que l'assetgés. El 5 de novembre de 1711, amb tots els regiments francesos i tropes escullides dels castellans, posà siti a

la vila, qual governador era el comte d'Eck i l'assaltaren; el castell, però, se mantingué victoriós soportant la pluja de plom que hi llençaren les bateries enemigues emplaçades a la Fira. Obriren portell o bretxa al primer baluart que hi hà junt a la porta; mes amb sos cossos sapigueren tapar-lo aquells valerosos patricis. En recordança, al tapar el portell, hi posaren la creu de bales, que avui s'hi veu encara. El general austriac, comte de Starenberg, no sols obligà als sitiadors a allunyar-se, sinó que'ls derrotà, deixant-los més de mil homes fora de combat; els prengué tot el bagatge, la bandera del regiment de la Corona, quatre peces de muntanya, catorze canons de batre i molts pertrets.

Altra vegada provaren els castellans d'apoderar-se de nostra vila en 1713. Dues l'assaltaren, el 30 i 31 d'octubre, però l'ardor amb que els cardonins i exèrcit català, baix la direcció dels dos germans Manuel Desvalls i marquès de Poal, defensaven la seva causa i la de l'arxiduc, obligà a l'enemic a fugir precipitadament deixant 19 escales a les muralles, destrals, pies, taulons, tres caixes de bales de fusell, moltes granades, met

xes, i dues grans caixes de granades de reserva, i el forçà a abandonar el camp amb la pèrdua de més de mil homes entre morts i ferits.

I els heroics defensors de Cardona, quan havien allunyat de ses muralles als qui volien debades conquerir-la, sortien lluny a perseguir als enemics de la patria. El 19 de novembre el marquès de Poal tingué noves de que una partida de Berga, a una hora de Cardona, havia apresat vuit muls carregats de sal; al moment envià en sa persecució 25 granaders i 25 fusellers comanats pel capità Josep Perés i el tinent Joan Ribas, amb alguns cavalls, els qui, malgrat haver-se fortificat l'enemic en número de 29 al castell de Navés, on toçudament se resistí, l'obligaren a rendir se, escapant un sol dels enemics als nostres valents soldats, els quals, ardidament i amb gran exposició, arribaren fins a calar foc a la casa.

A principis de 1714 prengué Cardona part activa en l'alçament contra el duc de Populi; s'uní amb Manresa i Calaf, i el governador Desvalls hi envià oficials que'ls comanassen i dirigissin en ses operacions; atacaren i rendiren la vila de Gironella, en la rendició de la qual feren presoners a 2 capitans, 4 tinents i 20 fusellers, que foren conduïts a Cardona, i serien molts els fets anàlegs que podríem esmentar.

Però l'heroica defensa dels furs i privilegis de la terra catalana s'apropava a la fi. Malgrat tants sacrificis, l'heroisme de Catalunya tingué d'ajupir-se al pes de la immensa força major. L'enemic ocupava ja tot el Principat, mantenint se sols a l'obediència de l'Austriac la capital i el castell i vila de Cardona, i aquesta sola, quan al 13 de setembre de 1714 s'hagué rendida Barcelona al seu sitiador, duc de Berwick, admirant al món pel seu heroisme.

La bandera de les quatre barres ja només onejava trista i plorosa per l'esclavitut de Catalunya, en el pal de la Torre de la Minyona, de nostre invicte castell, decidida, emprò, a caure gloriosament en el foc de la

lluita, com en braços d'En Rafel de Casanova caigué la de Santa Eulària.

Mes Barcelona li suplicava pel general Basset, com a representant de la Diputació, que s'entregués. Així ho feu per a assegurar els pactes concedits a Barcelona, i per dever de patriotisme, salvar amb la seva capitulació, ocorreguda el 18 de setembre del mateix any, a tots els qui estaven en armes defensant lo més sagrat de la terra, les llibertats.

Es aquesta capitulació l'acte més gloriós de la nostra vila, per haver sigut l'última de caure en la ruïna de la patria, l'últim baluart de la llibertat de Catalunya, i per haver amb ella salvat als altres defensors de la terra, als qui inclogué en la mateixa.

Celebrem la doncs, fills de la noble i invicta Cardona, en el seu segon centenari la gesta més gloriosa de la nostra historia, que abreuadament aquí va escrita.

Poble que honra a sos passats es glorifica a sí mateix.

Cardona ha sabut ennoblir-se remembrant ara de poc dues fites centenaries de la seva immortal historia: la de la adquisició de les reliquies de Sant Celdoni i Sant Hermenter, i la de la guerra de la Independencia, amb quals actes enardí la fè dels seus fills, mostrant-los la de llurs avantpassats i empeltà en els seus cors generosos l'amor patri d'aquells nostres avis qui sapigueren barrar el pas al francès invasor, humiliant l'orgull de Macdonald.

Preparem nos, cardonins, a celebrar altre gloriós centenari; honrem la memoria d'aquells qui glorificaren la nostra vila, fent la ser la corona de l'epopeia d'una nació que sapigué lluitar fins a la mort abans que perdre ses llibertats i que feu el sacrifici d'entregar-se, abans que morir, emulant als numantins, per a salvar a Barcelona i als altres germans seus oprimits pel despota invasor.

Coronem de llor aquells valerosos defensors de les llibertats de Catalunya, i així els nostres passats veuràn que deixaren fills

agraïts per a vetllar llurs cendres glorioses.

Per a commemorar aqueixa data, la vila de Cardona prepara grans festes per als dies 13, 14 i 15 del pròxim setembre.—La Comissió »

Jocs Florals de Gracia

Any 1914

Organitzats per «El Artesano»

SEGON CARTELL

Continuació dels premis extraordinaris

XVI Objecte artístic, ofert per l'Ajuntament de Barcelona, a la millor composició en vers o en prosa de tema lliure.

XVII Objecte d'art, de don Guillem de Boladeres, alcalde d'aquesta ciutat, a una poesia de tema lliure

XVIII Objecte d'art, del tinent alcalde don Joan Pich i Pon, a una poesia de tema lliure

XIX Objecte d'art, de don Joan Fusté, regidor d'aquest districte, a la millor poesia enaltint el Treball.

XX Objecte d'art, ofert per la senyoreta Francisca Serra i Casals, Reina dels Jocs Florals de l'any passat, al poeta que millor cantí un assumpte infantil.

XXI Aquarel·la de l'eminent pintor don Josep Maria Marqués, a un treball detallat sobre les escoles pictòriques del segle XVII.

XXII Objecte d'art de don Antoni Vila, soci d'aquesta entitat, al millor diàleg representable en vers o en prosa.

XXIII Un exemplar de «Mallorca Cristiana», (dos volums ricament enquadernats), que ofereix un admirador de les Lletres patries, al millor estudi sobre aquest poema i son autor el malaguanyat poeta don Dàmas Calvet.

= EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES =

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1.113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que poseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fora.

AIGUES MINERALS NATURALS
 de la
SOCIETAT ANÓNIMA
VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS-18-ent.º**

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS

EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7

Magatzems i Obradors: Cons. II de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA
Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegramas i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpids i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 1/2, i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de nàufregs i auxiliars de barco de pesca.

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
 Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
 Mataró—Blada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
 —Corts Catalanes, 401—
 Barcelona.